

CONCEPT MEMORIE VAN TOELICHTING

I ALGEMEEN

1. Aanleiding

Ouders van kinderen met een intensieve zorgbehoefte kunnen een aanvraag indienen bij de Sociale Verzekeringsbank (hierna: de SVB) voor het ontvangen van dubbele kinderbijslag: de dubbele kinderbijslag intensieve zorg (hierna: DKIZ). Uit beleidsonderzoek is gebleken dat de aanvraagprocedure van deze dubbele kinderbijslag ingewikkeld is: één op de drie ouders haakt tijdens een aanvraag af.¹ Op 29 april 2021 is de Tweede Kamer geïnformeerd over dit onderzoek en de vervolgacties.² De SVB heeft hier ook op gewezen in de knelpuntenbrief die met de Stand van de uitvoering van 6 juli 2021 aan de Kamer is verstuurd. Naar aanleiding van deze inzichten is onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor vereenvoudiging. Dit heeft geresulteerd in twee verbeteringen die wetswijzigingen vereisen. Deze zijn in dit wetsvoorstel uitgewerkt. Dit wetsvoorstel wordt ingediend in overeenstemming met de Minister voor Langdurige Zorg en Sport.

Leeswijzer

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de verschillende onderdelen van de kinderbijslag en wordt ingezoomd op DKIZ. Het hoofdstuk sluit af met de knelpunten bij de huidige aanvraagprocedure. In hoofdstuk 2 wordt het wetsvoorstel op hoofdlijnen beschreven. Hierbij is onder meer aandacht voor gegevensuitwisseling in de praktijk. In hoofdstuk 3 wordt de verhouding met nationale regelgeving en hoger recht weergegeven. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de uitkomsten van de Uitvoeringstoetsen van het CIZ en de SVB. In hoofdstuk 5 worden de financiële gevolgen voor het wetsvoorstel gerepresenteerd en wordt ingegaan op de gevolgen voor regeldruk. Hoofdstuk 6 gaat over de wijze waarop dit voorstel wordt geëvalueerd. In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op de uitkomsten van de externe adviezen van de Autoriteit Persoonsgegevens en de Afdeling advisering van de Raad van State. In hoofdstuk 8 wordt kort ingegaan op de inwerkingtreding.

Algemene Kinderbijslagwet bij intensieve zorgbehoefte

Ouders van kinderen met een ernstige ziekte of aandoening verlenen extra zorg aan hun kind. Dit brengt eveneens extra kosten met zich mee. Om ouders tegemoet te komen in deze kosten, kunnen zij recht hebben op het dubbele bedrag van de kinderbijslag. Dit recht bestaat voor ouders met thuiswonende kinderen in de leeftijd van 3 tot 18 jaar bij wie sprake is van intensieve zorg in de zin van artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Kinderbijslagwet (hierna: AKW). Er is voor ruim 33.000 kinderen recht op DKIZ.³ Daarnaast kunnen ouders van kinderen die in een instelling verblijven wegens een ziekte of beperking in aanmerking komen voor de verdubbeling van de kinderbijslag. Voor deze verdubbeling van de kinderbijslag gelden aanvullende voorwaarden, zoals dat de ouders hun uitwonende kind in belangrijke mate onderhouden.

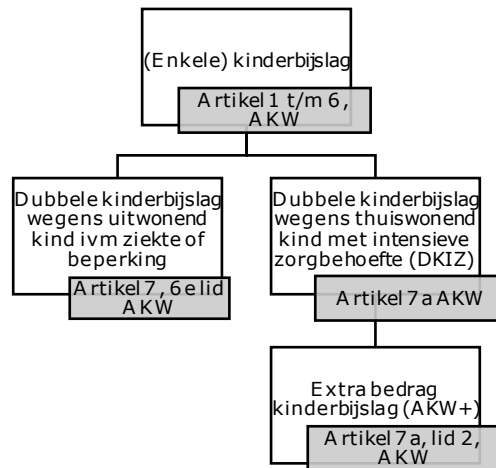
Ouders van thuiswonende kinderen met een intensieve zorgbehoefte kunnen aanvullend op de DKIZ nog een extra bedrag krijgen: de AKW+. Achtergrond van de AKW+ is dat ouders die ervoor kiezen om voor hun kind met intensieve zorgbehoefte te zorgen -en dit belangrijker vinden dan de arbeidsparticipatie van beide partners-, hiervan geen belemmering moeten ondervinden. Met de AKW+ worden deze ouders gecompenseerd voor inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) die zij door deze keuze mislopen.

De beschreven onderdelen van de kinderbijslag bij een intensieve zorgbehoefte worden in onderstaande afbeelding weergegeven:

¹ Onderzoek CentERdata 'Uitvoering Kinderbijslag intensieve zorg (2020, p.47).

² Kamerstukken II 2020/21, 34104, nr. 332.

³ Gemiddelde over 2021. Bron: realisatiecijfers van de SVB ([Kwartalenberichten](#))

Dubbele kinderbijslag intensieve zorg

De voorgestelde wijzigingen hebben betrekking op de DKIZ, die wordt uitgevoerd door de SVB. Ouders kunnen bij de SVB een aanvraag voor DKIZ doen. Vervolgens vraagt de SVB aan het CIZ advies of er sprake is van intensieve zorg. Intensieve zorg kan blijken uit een Wlz-indicatie; een al eerder op aanvraag van de ouder onder de Wet langdurige zorg (hierna: Wlz) vastgesteld recht op zorg voor het kind. Deze kinderen zijn vanwege een aandoening blijvend aangewezen op 24 uur zorg in de nabijheid of permanent toezicht. Het is daarom evident dat er in het geval van een Wlz-indicatie ook sprake is van 'intensieve zorg' als bedoeld in de DKIZ. Daarom is er geen aanvullend onderzoek nodig van het CIZ. Voor kinderen zonder een Wlz-indicatie onderzoekt het CIZ aan de hand van een vastgesteld beoordelingskader of er sprake is van intensieve zorg en brengt hierover advies uit aan de SVB. Hierbij geeft het CIZ ook een geldigheidsduur van het advies mee aan de SVB, op basis waarvan de SVB de geldigheidsduur van hun besluit bepaalt. Bij afloop van de geldigheidsduur van het besluit moeten ouders opnieuw een aanvraag indienen en het CIZ adviseert vervolgens weer adviseert over intensieve zorg. Ongeveer één op de vier ouders ontvangt DKIZ vanwege hun kind met een Wlz-indicatie.⁴ Onderstaand figuur geeft het huidige aanvraagproces en de rollen van de SVB en het CIZ weer:

Knelpunten bij huidige aanvraagprocedure DKIZ

Naar aanleiding van het beleidsonderzoek en signalen uit de uitvoering zijn de knelpunten en mogelijke oplossingen geïnventariseerd. De aanvraagprocedure van DKIZ blijkt ingewikkeld te zijn voor ouders. Mede als gevolg van die complexiteit ontstaat er niet-gebruik. Ouders maken geen aanspraak op hun recht, zij zetten de aanvraag niet door of ronden dit pas later af. Dit geldt voor één op de drie ouders die een aanvraag indienen. Het niet-gebruik van DKIZ wordt op basis van gegevens uit 2018 geschat op ongeveer 10% van de totale doelgroep; dat komt neer op zo'n

⁴ Onderzoek CentERdata 'Uitvoering Kinderbijslag intensieve zorg (2020, p.46).

3.000 ouders.⁵ Iets meer dan de helft van het niet-gebruik doet zich voor bij ouders van kinderen met een Wlz-indicatie (ca 1.600 ouders). Het andere deel van het niet-gebruik zit bij ouders waarbij het CIZ de intensieve zorgbehoefte vaststelt aan de hand van het beoordelingskader (ongeveer 1.350 ouders). Omdat er geen mogelijkheid bestaat om DKIZ met terugwerkende kracht toe te kennen, zoals bij de reguliere kinderbijslag, lopen ouders hierdoor geld mis wanneer zij op een later moment alsnog het aanvraagproces afronden. Naast de complexiteit van de aanvraagprocedure, is soms ook de onbekendheid van DKIZ een oorzaak van niet-gebruik.

Dit wetsvoorstel draagt bij aan het verminderen van de complexiteit van de regeling voor ouders van kinderen met een Wlz-indicatie. Dit wordt op twee verschillende manieren uitgewerkt. Ten eerste wordt de regeling vereenvoudigd door mogelijk te maken dat een het CIZ de SVB uit eigen beweging een signaal stuurt indien een nieuwe Wlz-indicatie is vastgesteld, waarna de SVB de DKIZ ambtshalve, dus zonder aanvraag van ouders, kan toekennen. Daarnaast wordt mogelijk gemaakt dat het CIZ ouders van kinderen met een Wlz-indicatie gericht informeert over hun recht op DKIZ. Ten tweede wordt het mogelijk gemaakt DKIZ met terugwerkende kracht toe te kennen, zodat beperkt wordt dat ouders financiële ondersteuning mislopen als zij DKIZ later aanvragen.

Buiten dit wetsvoorstel zijn ook maatregelen genomen die hieraan bijdragen, maar die geen wetswijziging vereisen. Zo spannen het CIZ en de SVB zich doorlopend in om de communicatie te verbeteren richting ouders om de bekendheid te vergroten. Denk hierbij aan communicatie aan belangrijke stakeholders, maar ook een passage in de Wlz-beschikking die wijst op het recht op DKIZ.

2. Hoofdlijnen van het voorstel

Het wetsvoorstel bevat op hoofdlijnen twee wijzigingen die zien op DKIZ. De eerste wijziging is om de aanvraag voor DKIZ op basis van een signaal van CIZ te starten, zonder aanvraag bij de SVB door de ouder. Dit geldt alleen als er sprake is van een Wlz-indicatie en vergt zowel wijziging van de Wlz als wijziging van de AKW. De tweede wijziging is om het mogelijk te maken dat de verdubbeling van de kinderbijslag met terugwerkende kracht kan worden toegekend. Ook dit houdt een wijziging van de AKW in. Deze voorstellen worden hieronder afzonderlijk toegelicht.

2.1 DKIZ automatisch toekennen aan Wlz-doelgroep

Zoals eerder toegelicht is er in principe recht op DKIZ voor alle ouders van thuiswonende kinderen met een Wlz-indicatie die tussen de 3 en 18 jaar oud zijn. Maar niet alle ouders komen in actie en dienen een aanvraag in. Er is sprake van niet-gebruik voor ouders van zo'n 1.600 kinderen.⁶ Ouders ervaren het aanvraagtraject soms als een (te grote) last op het moment dat ze al een traject voor de Wlz-indicatie hebben doorlopen. Om niet-gebruik in de toekomst te voorkomen en om de administratieve lasten voor deze ouders te verlagen, is onderzocht of de verdubbeling van de kinderbijslag, zonder aanvraag door de ouders kan verlopen. Deze vereenvoudiging blijkt niet mogelijk binnen de kaders van de bestaande wetgeving. Op grond van de AKW kan kinderbijslag enkel op aanvraag van de ouder worden verstrekt. Binnen de huidige regelgeving kan het CIZ met het oog op de dubbele kinderbijslag alleen (bijzondere) persoonsgegevens delen in reactie op een adviesvraag van de SVB aan het CIZ. Er is onderzocht of er op basis van de huidige wet- en regelgeving met toestemming van ouders kan worden gewerkt. Het werken met toestemming blijkt geen vereenvoudiging op te leveren ten opzichte van de huidige situatie: ouders moeten da nog steeds zelf in actie komen met mogelijk niet-gebruik tot gevolg.

Pro-actieve dienstverlening

In het coalitieakkoord 2021-2025 is de relatie tussen burger en overheid een belangrijk speerpunt. Burgers moeten kunnen uitgaan van een betrouwbare en dienstbare overheid. Zoals eerder toegelicht is er voor ouders van thuiswonende kinderen met een Wlz-indicatie in principe recht op DKIZ. Als al sprake is van een Wlz-indicatie en de betreffende ouder wil DKIZ ontvangen, is het indienen van een aanvraag om DKIZ in dat geval een administratieve handeling die zou kunnen worden gemist. Het is immers evident dat er in principe recht is op DKIZ. Door het CIZ direct een signaal te laten geven aan de SVB dat er sprake is van een Wlz-indicatie, in plaats van afwachten tot een ouder zelf in actie komt, kan een administratieve lastenverlaging voor ouders worden gerealiseerd. Het gaat om ouders die al veel moeten regelen met de overheid voor hun kind: er wordt al veel beroep op hen gedaan. Denk bijvoorbeeld aan het regelen van een

⁵ Onderzoek CentERdata 'Uitvoering Kinderbijslag intensieve zorg (2020, p.47).

⁶ Onderzoek CentERdata 'Uitvoering Kinderbijslag intensieve zorg (2020, p.47).

persoonsgebonden budget of de indicatiestelling voor de Wlz en daarnaast de zorg voor hun kind. Het is van belang om de toegang tot DKIZ zo laagdrempelig mogelijk te houden en ouders waar mogelijk te ontlasten. Met de voorgestelde vereenvoudiging wordt de dienstverlening aan kwetsbare ouders verbeterd en wordt voorkomen dat zij onnodig financiële ondersteuning mislopen. Om deze gegevensverwerking mogelijk te maken is, naast een wijziging van de AKW, een wijziging nodig van de Wlz.

De beoogde vereenvoudiging kan worden bereikt door middel van proactieve dienstverlening, waarbij burgers actief worden benaderd en geholpen om aanspraak te maken op het recht op DKIZ. Deze vorm van dienstverlening komt in plaats van de huidige – reactieve - wijze waarop de dienstverlening is vormgegeven. In deze reactieve vorm van dienstverlening wacht de overheid op het initiatief van burgers, terwijl al duidelijk is dat er zeer waarschijnlijk recht is op DKIZ. Er moet bijvoorbeeld enkel nog door de SVB worden gecontroleerd of ouders voldoen aan de voorwaarden van de (enkele) kinderbijslag en of het kind thuis woont bij de ouders.

Proactieve dienstverlening is mogelijk voor 25% van de doelgroep, namelijk ouders van kinderen met een Wlz-indicatie. Er is voor deze kinderen sprake van intensieve zorg, omdat zij blijvend zijn aangewezen op 24 uur zorg in nabijheid of onder permanent toezicht. Er is onderzocht of er ook andere indicaties binnen de zorg zijn waaruit direct blijkt dat er sprake is van intensieve zorg. Uit onderzoek en een verkenning door het CIZ is gebleken dat er geen andere indicaties voorhanden zijn. Zo wordt binnen andere domeinen waar sprake is van zorg aan kinderen, zoals de Jeugdwet en Zorgverzekeringswet, het begrip 'intensieve zorg' niet gedefinieerd⁷. De doelgroep van de twee regelingen loopt daardoor uit elkaar, waardoor toekenning zonder aanvraag van de ouder niet mogelijk is. Voor ouders van kinderen met intensieve zorg zonder Wlz-indicatie wordt buiten dit wetsvoorstel om onderzocht hoe de aanvraagssystematiek kan worden vereenvoudigd.

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld in de Wlz een grondslag te creëren voor een actieve en structurele gegevensuitwisseling tussen het CIZ en de SVB. Dit gebeurt door middel van de signalering van CIZ aan SVB, zonder aanvraag van de ouders. Ook gaat het om het proactief informeren van ouders over de DKIZ. Concreet houdt deze wijziging in dat het CIZ een signaal afgeeft aan de SVB als er een Wlz-indicatie is vastgesteld. De SVB beoordeelt of de ouders van het betreffende kind aanspraak maken op verdubbeling van de kinderbijslag. Er wordt een signaal gestuurd van het CIZ naar de SVB, waaruit de SVB kan opmaken dat er sprake is van een Wlz-indicatie. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande gegevensuitwisseling. In het huidige proces wisselen de SVB en het CIZ de gegevens uit nadat de ouder een aanvraag heeft ingediend bij de SVB. De SVB vraagt dan advies aan het CIZ, die vervolgens constateert dat er sprake is van intensieve zorg, blijkend uit een Wlz-indicatie en informeert de SVB hierover. Het gaat om een code waaruit de SVB kan afleiden dat er sprake is van intensieve zorg wegens een Wlz-indicatie en er recht is op DKIZ. Er worden verder dus geen dossiers met medische gegevens gedeeld. Verder vindt de gegevensuitwisseling alleen plaats voor kinderen die binnen de leeftijds categorie van de DKIZ (van 3 tot 18 jaar) vallen.

Met deze actieve en structurele gegevensuitwisseling wordt niet-gebruik van DKIZ onder ouders van kinderen met een Wlz-indicatie in de toekomst voorkomen. Met betrekking tot het huidige niet-gebruik van DKIZ onder ouders van kinderen die al een Wlz-indicatie hebben, wordt een verwerkingsgrondslag voor het CIZ opgenomen met als doel deze ouders proactief te wijzen op het recht op DKIZ. Hiervoor is het nodig dat het CIZ de gegevens van een eerder positief advies aan de SVB wegens een Wlz-indicatie vergelijkt met alle Wlz-indicaties voor kinderen van 3 tot 18 jaar. Dit wetsvoorstel voorziet in een wettelijke grondslag voor deze bestandsvergelijking, met als doel vereenvoudiging voor ouders en het voorkomen van niet-gebruik door het gericht informeren van ouders bij wie sprake is van niet-gebruik. Met deze twee wijzigingen wordt niet-gebruik in de toekomst voorkomen en wordt het mogelijk om het huidige niet-gebruik aan te pakken.

2.2 Het mogelijk maken om dubbele kinderbijslag intensieve zorg met terugwerkende kracht toe te kennen

Het is niet mogelijk om DKIZ met terugwerkende kracht toe te kennen, zoals bij de 'gewone' kinderbijslag. Het recht op DKIZ gaat in, vanaf de eerste dag van het kwartaal waarin de ouder de aanvraag indient. Het is voor het CIZ niet mogelijk vast te stellen of er sprake is van intensieve zorg in het verleden. Dit komt allereerst door de doorlopende ontwikkeling van de jonge

⁷ PM verwijzing onderzoek CentERdata

doelgroep. Ook kunnen er veel verschillende oorzaken zijn voor intensieve zorg. Soms is dat duidelijk aanwijsbaar, bijvoorbeeld als er een ongeval is geweest. Maar in verreweg de meeste gevallen is sprake van een bepaalde ontwikkeling (bijvoorbeeld ten gevolge van een ziektebeeld) waardoor de zorgintensiteit ook anders kan zijn op verschillende toetsmomenten. De beoordeling van intensieve zorg in het verleden is dus vaak niet mogelijk.

Invoeren terugwerkende kracht DKIZ

Hoewel intensieve zorgbehoefte van een kind niet met terugwerkende kracht kan worden vastgesteld, is het wel aannemelijk dat er veelal eerder sprake is van intensieve zorg dan het moment dat ouders DKIZ aanvragen. Zij zijn eerst bezig met de diagnose van hun kind en de aanvraag van andere voorzieningen. Zij zullen over het algemeen eerst de stappen zetten om te onderzoeken wat er precies speelt bij hun kind, wat uiteindelijk resulteert in het verkrijgen van een medische diagnose. Pas daarna zullen zij de benodigde stappen zetten voor (financiële) ondersteuning voor de zorg van hun kind. Denk aan het verkrijgen van medische hulpmiddelen of bijvoorbeeld de nodige zorg. Vaak raken ouders pas in dat proces bekend met DKIZ, bijvoorbeeld door de informatie over DKIZ op het Wlz-besluit. Desondanks is een toekenning met terugwerkende kracht onder de huidige wetgeving niet mogelijk. Ouders krijgen hierdoor pas later de financiële ondersteuning die voor hen bedoeld is. Bovendien betekent het ook dat ouders het extra bedrag van kinderbijslag bovenop de verdubbeling van de kinderbijslag kunnen mislopen (AKW+), indien zij hier recht op hebben.

De regering vindt het onwenselijk dat ouders de gevolgen dragen van het feit dat de beoordeling van intensieve zorg in het verleden niet mogelijk is, terwijl deze intensieve zorg er vaak wel al is. Daarom wordt voorgesteld om het met deze wijziging mogelijk te maken om DKIZ met terugwerkende kracht toe te kennen. Het doel is om de financiële ondersteuning die ouders mislopen, te beperken. Omdat het in de meeste gevallen niet uitvoerbaar is om intensieve zorg in het verleden op een precies startpunt vast te stellen, wordt één *algemene* termijn voor terugwerkende kracht van toepassing voor *alle* ouders. Er wordt dus geen beoordeling gedaan over intensieve zorg in het verleden. Waar het uitgangspunt nu is: 'het kan niet voor de hele groep, dus gebeurt het niet', wordt het omgedraaid: 'voor welke termijn is het aannemelijk dat in veruit de meeste gevallen sprake was van intensieve zorg?' Het voorstel houdt dus in dat op het moment dat een aanvraag gedaan wordt, wordt aangenomen dat er al eerder sprake was van intensieve zorg, maar dat een ouder vanwege de omstandigheden niet eerder de aanvraag heeft gedaan. Door deze aanname is geen nadere beoordeling nodig.

Termijn terugwerkende kracht

Bij de uitwerking van dit voorstel is bezien voor welke termijn van terugwerkende kracht het aannemelijk is dat er voor de meeste kinderen reeds sprake was van intensieve zorg. Voor de termijn wordt aangesloten bij de kwartaalsystematiek van de kinderbijslag. Om te bezien welke termijn passend is, is een afweging gemaakt tussen het risico op over- en ondercompensatie en de samenhang met andere regelingen. Het uitgangspunt is dat het aannemelijk is dat er eerder sprake is van intensieve zorg, dan dat ouders DKIZ aanvragen. De vraag is echter hoelang het voor de meeste ouders duurt om DKIZ aan te vragen. Het is niet mogelijk gebleken om die periode op basis van data-analyse in kaart te brengen.

Wel is het mogelijk om een vergelijking te maken met ouders die een hernieuwde DKIZ-aanvraag indienen, wanneer het advies over intensieve zorg van het CIZ verloopt. Dit is aan de orde wanneer het recht op DKIZ niet is gebaseerd op een Wlz-indicatie, maar op een onderzoek van het CIZ aan de hand van het beoordelingskader. Uit de data-analyse blijkt dat verreweg de meeste ouders binnen drie maanden nadat het CIZ ouders attendeert dat zij opnieuw DKIZ moeten aanvragen, dit ook doet (ruim 80%). Nog eens 10% van de ouders doet dit binnen 3 tot 6 maanden. 90% procent van de ouders doet de heraanvraag dus binnen een half jaar. De overige 10% doet er langer over.

Naar analogie kan worden gesteld dat ouders die voor het eerst een aanvraag indienen hier zo'n drie maanden tot zes maanden over doen. De verwachting is echter dat dit in het gros van de gevallen langer duurt, omdat zij -in tegenstelling tot de heraanvragers- niet bekend zijn met de regeling en de aanvraagprocedure. Bovendien ontvangen heraanvragers een brief in de maand waarin de indicatie verloopt, waarin ze erop gewezen worden dat de lopende indicatie vervalt en ze een nieuwe aanvraag door DKIZ moeten indienen bij de SVB. Deze herinneringen zijn niet

mogelijk bij ouders die DKIZ voor het eerst aanvragen. Daarom is het risico op overcompensatie met een termijn van 6 maanden terugwerkende kracht zeer beperkt. De termijn van zes maanden terugwerkende kracht geldt zowel voor ouders die DKIZ voor het eerst aanvragen, als voor ouders die een heraanvraag indienen. Wanneer ouders binnen drie maanden aanvragen, zal de terugwerkende kracht ook drie maanden zijn; er kan geen overlap zijn.

Ongeveer 75% van de ouders vraagt zelf de dubbele kinderbijslag aan. Voor ouders van kinderen met een Wlz-indicatie zal het korter duren om DKIZ toegekend te krijgen, omdat met dit wetsvoorstel wordt geregeld dat de toekenning automatisch verloopt (25% van de DKIZ-doelgroep). Zij hoeven immers niet eerst bekend te zijn met DKIZ en hoeven niet zelf in actie te komen om de aanvraag in te dienen. Maar ook voor deze ouders geldt dat er eerder sprake zal zijn van intensieve zorg; er moet een diagnose worden vastgesteld en ouders moeten nog een aanvraag indienen voor de Wlz. Met een termijn van zes maanden kan daardoor sprake zijn van enige overcompensatie.

Een ander aspect dat van belang is voor de afweging voor een passende termijn, is de samenhang binnen de volksverzekeringen. Bij de kinderbijslag en binnen de overige volksverzekeringen, zoals de AOW en Anw, is een termijn van één jaar terugwerkende kracht van toepassing. Bij deze regelingen wordt gecontroleerd of mensen in dat jaar al aan de voorwaarden voldeden en dus recht hebben op de regeling. Een jaar terugwerkende kracht invoeren voor DKIZ zonder een controle op het recht ligt daarmee niet voor de hand.

Bezien vanuit de termijn van terugwerkende kracht voor andere regelingen en de verwachte mate van onder- en overcompensatie is de termijn van een half jaar het meest passend. Hierbij is sprake van een termijn waarbij het voor de meeste ouders aannemelijk dat er al sprake was van intensieve zorg.

Voorbeeld terugwerkende kracht in de praktijk

Deze termijn werkt terug vanaf het kwartaal dat ouders DKIZ aanvragen. De termijn terugwerkende kracht behelst dus het huidige kwartaal met een half jaar terugwerkend. Twee voorbeelden van hoe dit in de praktijk uitpakt:

1. Ouders die op 30 april een aanvraag DKIZ indienen, hebben dan recht voor het kwartaal van 1 april. Het recht op DKIZ start 1 oktober t-1. Er is dan sprake van 6 maanden terugwerkende kracht.
2. Ouders die op 30 juni een aanvraag DKIZ indienen hebben dan ook recht voor het kwartaal van 1 april en dan twee kwartalen terug in de tijd: dus januari en dan oktober van t-1. Het recht op kinderbijslag gaat dus in op 1 oktober voor een aanvraag die is gedaan op 30 mei in t+1. De (uiterste) termijn terugwerkende kracht behelst dan in de praktijk 9 maanden. Onderstaande tabel geeft de huidige situatie en de nieuwe situatie weer.

Datum aanvraag	Datum ingang onder huidig recht	Datum ingang met 6 maanden terugwerkende kracht
30 april 2022	1 april 2022	1 oktober 2021
30 juni 2022	1 april 2022	1 oktober 2021

3. Verhouding nationale regelgeving en hoger recht

3.1 Mensenrechten

Het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid dat het CIZ uit eigen beweging, dat wil zeggen zonder een aanvraag van de ouder, persoonsgegevens uitwisselt met de SVB. Met het wetsvoorstel wordt geregeld dat het CIZ dit verplicht is te doen voor alle ouders van kinderen bij wie een Wlz-indicatie wordt vastgesteld. Ook wordt het mogelijk gemaakt dat het CIZ een bestandsvergelijking maakt tussen de bestaande bestanden binnen het CIZ die persoonsgegevens bevatten. Hierbij is het recht op bescherming van de privacy van de betrokken ouders en hun kinderen aan de orde, zoals neergelegd in artikel 10 van de Grondwet, artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Het uitwisselen en verwerken van persoonsgegevens door overheidsinstellingen vormt in beginsel inmenging in de privacy van de burgers op wie die persoonsgegevens betrekking hebben. Een inmenging in de privacy is toegestaan, voor zover dit bij wet is voorzien, een legitiem doel dient en in een democratische samenleving noodzakelijk is. Met het onderhavige voorstel wordt voorzien in een basis in de Wlz voor zowel het delen van persoonsgegevens uit eigen beweging door het CIZ aan de SVB als het maken van de bestandsvergelijking binnen het CIZ. Deze wettelijke basis wordt neergelegd in artikel 9.1.3 van de Wlz.

De uitvoering van DKIZ is een door de wetgever vastgelegde voorziening die uitgevoerd wordt door de SVB en waar het CIZ advies voor geeft. De voorgestelde wijzigingen zien op vereenvoudiging van de regeling door middel van gegevensverwerking enerzijds en de invoering van terugwerkende kracht anderzijds. De gegevensverwerking is noodzakelijk om gegevens van de Wlz en DKIZ te koppelen en het recht automatisch toe te kunnen kennen en rechthebbenden gericht te informeren. Deze doelen kunnen niet op een andere manier bereikt worden dan door gegevensverwerking. De inbreuk op de privacy dient daarom het doel dat beoogd is.

Ook is er geen minder ingrijpend middel voorhanden dat hetzelfde doel kan bereiken. In dit kader is onderzocht of het werken met 'toestemming' hetzelfde doel kan bereiken. Toestemming van de betrokkene is een mogelijke grondslag voor verwerking van persoonsgegevens. Deze grondslag verdient de voorkeur omdat de betrokkene direct geïnformeerd is en regie houdt over diens gegevens. Deze grondslag is echter niet goed bruikbaar voor het verzamelen van persoonsgegevens voor doeleinden van sociale zekerheid. In de eerste plaats, omdat er een afhankelijkheidsrelatie is tussen de burger en de SVB. Op grond van artikel 7 van de AVG is vereist dat de betrokkene zijn toestemming vrijelijk heeft gegeven. Gelet op de afhankelijkheidsrelatie, is dat in dit geval niet mogelijk, ook gelet op de aanwijzingen hierover van de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: de AP).⁸ In de tweede plaats verdraagt het vragen van toestemming zich niet goed met de centrale doelstelling van dit voorstel, namelijk om de DKIZ voor ouders te vereenvoudigen en hun administratieve lasten te verlichten. Bij toestemming blijft een expliciete handeling door de ouders noodzakelijk. Dit voorstel is juist bedoeld om die expliciete handeling weg te nemen en ouders te ontzorgen. Geconcludeerd is daarom dat toestemming niet mogelijk is en dat de huidige voorgestelde gegevensuitwisseling de minst ingrijpende wijze van verwerking van persoonsgegevens is om het doel te bereiken.

3.2 Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG)

Grondslagen voor huidige gegevensuitwisseling

Op dit moment worden door de SVB en het CIZ (gezondheids)gegevens verwerkt ten behoeve van de uitvoering van de DKIZ. Het gaat om gegevens van kinderen ten aanzien van wie ouders een aanvraag doen voor DKIZ. Omdat de verwerking van de gegevens, gelet op de achtergrond van de DKIZ, per definitie informatie geeft over de gezondheidstoestand van het kind, moeten de gegevens worden aangemerkt als gezondheidsgegevens in de zin van artikel 4, onderdeel 15, van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: de AVG). Op grond van artikel 30, eerste lid, onderdeel a, van de Uitvoeringswet AVG (hierna: de UAVG) mogen deze gegevens verwerkt worden ten behoeve van de uitvoering van aanspraken die voortvloeien uit de gezondheidstoestand van de betrokkene. Voor de SVB is deze verwerking nader geconcretiseerd in artikel 7a, vijfde lid, van de AKW. In het Besluit uitvoering kinderbijslag is in artikel 12 bepaald dat het CIZ medische gegevens verwerkt ten behoeve van het afgeven van een advies over de vraag of sprake is van intensieve zorg. Er is daarmee voor zowel de SVB als voor het CIZ sprake van een transparante wettelijke grondslag in de zin van artikel 9, tweede lid onder b van de AVG. Ten behoeve van de uitvoering van deze taak verwerken beide organisaties, op grond van artikel 10 van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (hierna: de Wabb), het burgerservicenummer van het betrokken kind. Voor het CIZ is dit tevens expliciet geregeld in artikel 9.1.1, zesde lid, van de Wlz. Deze gegevens worden enkel verwerkt voor zover er een aanvraag wordt gedaan voor DKIZ.

Grondslag pro-actieve signalering

De wetswijzigingen met het oog op vereenvoudiging van de aanvraagprocedure voor DKIZ en pro-actieve benadering van ouders die zeer waarschijnlijk recht hebben op DKIZ faciliteren de uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de uitvoering van de DKIZ

⁸ Verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein; De rol van toestemming, AP, 2016.

door de SVB en het CIZ. Gelet daarop is de AVG van toepassing. Deze is nader uitgewerkt in de UAVG.

Ingevolge artikel 5 van de AVG moet iedere verwerking transparant, behoorlijk en rechtmatig zijn. Dit wetsvoorstel voorziet in de uitwerking van deze vereisten. Met een wettelijke grondslag is transparant dat de verwerking plaatsvindt. De uitvoeringsinstanties zijn gehouden om dit op een behoorlijke wijze te laten geschieden, conform de daarvoor geldende informatiebeveiligingseisen. Een verwerking van persoonsgegevens is alleen rechtmatig, indien en voor zover aan ten minste een van de grondslagen uit de AVG is voldaan. Zoals hierboven toegelicht is 'toestemming' in dit geval niet bruikbaar als grondslag. Hieronder wordt uitgewerkt dat in dit geval artikel 9, tweede lid, onderdeel b van de AVG jo artikel 30, eerste lid onderdeel a van de UAVG als grondslag fungeert voor de volgende twee verwerkingen:

1. de signalering uit eigen beweging door het CIZ aan de SVB; en
2. de bestandsvergelijking binnen het CIZ om te komen tot de signalering uit eigen beweging door het CIZ aan mogelijk rechthebbende personen;

Noodzakelijke persoonsgegevens

Voor de bovengenoemde verwerkingen zijn samengenomen de volgende persoonsgegevens nodig:

- gecodeerd signaal (unieke identificatie van het bericht);
- het burgerservicenummer (BSN) van het kind;
- de geboortedatum van het kind ter verificatie van het BSN;
- begin en - indien van toepassing - einddatum van de Wlz-indicatie

De verwerking van deze gegevens is noodzakelijk voor de doelen die met dit voorstel worden nagestreefd. Ten aanzien van de verwerking van het burgerservicenummer wordt verwezen naar paragraaf 3.4 van deze toelichting. Verwerking van de geboortedata van de betrokken kinderen is nodig voor de signalering door het CIZ aan de SVB, zonder aanvraag van de ouders. De geboortedatum dient ter verificatie van het BSN van het kind, gelet op de verplichting daartoe die artikel 12 van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (Wabb, deze wordt hieronder verder uitgewerkt) stelt. Om dezelfde reden is verwerking van de geboortedatum nodig voor de bestandsvergelijkingen binnen het CIZ om te komen tot de informatievoorziening aan ouders van kinderen die mogelijk in aanmerking komen voor DKIZ.

Verwerking van het gegeven dat sprake is van een Wlz-indicatiebesluit ten aanzien van een betrokken kind en de ingangsdatum van het recht op zorg dat bij dit besluit is vastgesteld, is noodzakelijk bij alle drie de hierboven genoemde verwerkingen. Zonder verwerking van deze gegevens kan het CIZ, bij afwezigheid van een verzoek van de SVB, niet bepalen of sprake is van een mogelijk recht op DKIZ. Deze gegevens zijn volgens artikel 4, onderdeel 15 van de AVG gezondheidsgegevens, omdat zij informatie geven over de gezondheid van de betrokkene. De AVG staat verwerking van gezondheidsgegevens niet toe, tenzij daarvoor een bijzondere rechtvaardiging bestaat. De noodzakelijke verwerking door bestuursorganen van deze gegevens voor een goede uitvoering van wettelijke voorschriften die voorzien in aanspraken die afhankelijk zijn van de gezondheidstoestand van de betrokkene, vormt een dergelijke bijzondere rechtvaardiging (zie artikel 9, tweede lid, onderdeel b, van de AVG en artikel 30, eerste lid, onderdeel a, van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: UAVG)). De verwerking van voornoemde gezondheidsgegevens is noodzakelijk voor een goede uitvoering van de wettelijke voorschriften in de Wlz en de AKW die voorzien in een aanspraak op DKIZ. De signalering aan de SVB en de informatievoorziening aan mogelijk rechthebbende ouders zorgt voor een betere uitvoering van de DKIZ, te weten door meer ouders gebruik te laten maken van hun aanspraak. Deze aanspraak is afhankelijk van de gezondheidstoestand van het betrokken kind, te weten of sprake is van een intensieve zorgbehoefte, zoals vastgesteld door het CIZ.

Waarborgen

Ten behoeve van de evenredigheid van de verwerking worden een aantal waarborgen getroffen. Voor de signalering door het CIZ aan de SVB wordt de betrokkene gedurende een redelijke termijn de mogelijkheid geboden om aan te geven geen prijs te stellen op de gegevensverwerking. Het CIZ geeft, bij de beschikking ten aanzien van de Wlz-indicatie aan, dat betrokkene waarschijnlijk recht heeft op DKIZ en dat gegevens van betrokkene voor die reden met de SVB gedeeld zullen worden. Hierbij wordt vermeld welke gegevens gedeeld zullen worden. Het CIZ geeft aan dat de betrokkene het kenbaar kan maken als die geen prijs stelt op het delen van de persoonsgegevens en stelt hier een redelijke termijn voor. Deze termijn is in ieder geval niet korter dan twee weken. Het is van belang dat dit laagdrempelig kan, bijvoorbeeld door een telefoontje of mailtje aan het CIZ. Het CIZ geeft duidelijk aan via welke weg(en) de betrokkene dit bezwaar kenbaar kan maken. Bij bezwaar worden de gegevens van betrokkene niet gedeeld met de SVB. Het staat betrokkene

daarna uiteraard vrij om alsnog zelf een aanvraag te doen voor DKIZ bij de SVB. Door deze mogelijkheid voor een opt-out weten betrokkenen vooraf welke gegevens gedeeld zullen worden en hebben zij de gelegenheid om hiertegen te acteren als zij het niet eens zijn met de verwerking.

Ten aanzien van de gerichte informatievoorziening is de gerichtheid van de voorziening een eigenstandige waarborg. Het is van belang dat de overheid informatie verstrekt over voorzieningen waar iemand mogelijk recht op heeft. Door dit zo gericht mogelijk te doen, hoeven minder persoonsgegevens verwerkt te worden. Als bijvoorbeeld alle mensen met een Wlz-indicatie een brief over DKIZ ontvangen, dan worden van veel mensen onnodig gegevens verwerkt, omdat zij niet binnen de DKIZ-doelgroep vallen. Door de bestandskoppeling kan voorkomen worden dat mensen die al DKIZ ontvangen een brief ontvangen. Hun gegevens worden niet verder verwerkt dan de enkele bestandskoppeling. Verder wordt het met de nieuwe grondslag mogelijk dat er evaluatie plaatsvindt van de mailing aan ouders om niet-gebruik te bestrijden. Naast de twee toegelichte gegevensverwerkingen waarvoor een grondslag wordt gecreëerd in de Wlz, wordt er ook informatie op geaggregeerd niveau met SZW gedeeld, bijvoorbeeld in hoeverre ouders gebruik maken van de opt-out waardoor het CIZ gegevens van hun kind niet deelt met de SVB. Hiervoor is het niet nodig dat er persoonsgegevens worden verstrekt aan SZW.

De laatste wettelijke waarborg is dat de grondslag die nodig is om het huidige niet-gebruik tegen te gaan, van tijdelijke aard is. Zoals eerder toegelicht ontstaat er door de automatische toekenning in de toekomst geen niet-gebruik meer bij ouders van een Wlz-indicatie. De tijdelijkheid van de grondslag is een waarborg die zorgt voor dataminimalisatie en proportionaliteit. Het uitgangspunt is dat de grondslag één jaar van toepassing is, omdat dit voldoende tijd is om ouders te informeren, te evalueren en indien nodig nog vervolgacties te ondernemen.

Naast de wettelijke waarborgen, is ook voorzien in waarborgen in het proces. Allereerst is het van belang te monitoren of de gegevensuitwisseling in de praktijk goed verloopt. Er is een proces ingericht, zodat er binnen het CIZ een notificatie wordt afgegeven aan het beheerteam, als er een bericht niet goed wordt doorgegeven. Deze monitoring is van groot belang omdat er voor de SVB geen andere aanleiding is om uit eigen beweging DKIZ toe te kennen. Verder is het mogelijk dat er wijzigingen plaatsvinden in de Wlz-indicatie van het kind, denk bijvoorbeeld aan de einddatum van het recht. Dergelijke relevante wijzigingen geeft het CIZ ook (geautomatiseerd) door aan de SVB, waarna de SVB dit bericht beoordeelt en indien nodig het recht op DKIZ aanpast

Afweging belang van privacy en financiële ondersteuning

Het belang van vereenvoudiging en niet-gebruik moet worden afgewogen tegen het belang van privacy van (het kind) van ouders. De gegevens van het kind worden gedeeld met de SVB, zonder een aanvraag van de ouders. Dit betekent een inbreuk op het recht op privacy van het kind, voor het (financiële) belang van ouders. Het belang van vereenvoudiging en niet-gebruik weegt zwaarder en daarom wordt deze gegevensverwerking als gerechtvaardigd beschouwd. Zoals in paragraaf 2.2 toegelicht gaat het om ouders van wie veel wordt gevraagd; enerzijds wegens de extra zware zorgtaak die zij hebben en anderzijds door de administratieve lasten die daarbij komen kijken. Daarnaast zijn er waarborgen in de gegevensuitwisseling om de inbreuk op de privacy te beperken, zoals hiervoor toegelicht.

[Er wordt momenteel een wetgevingsPIA uitgevoerd.]

3.3 Algemene wet bestuursrecht (Awb)

Dit voorstel regelt dat de SVB uit eigen beweging kan besluiten over de toekenning van DKIZ. Daarnaast zal de aanvraagprocedure blijven bestaan. Zodoende kunnen ouders die van de SVB geen beschikking tot toekenning van DKIZ ontvangen nog steeds via een aanvraag een beschikking verkrijgen.

Bij de beschikking zonder aanvraag van de ouders, is zoveel mogelijk aangesloten bij de contouren van de aanvraagprocedure. Aanpassing is echter nodig waar in de bestaande regeling specifiek is aangesloten bij de aanvraag, zoals ten aanzien van termijnen. Zo wordt het ingaan van het recht op dubbele kinderbijslag niet meer alleen gekoppeld aan het kalenderkwartaal waarin de aanvraag om dubbele kinderbijslag werd ingediend. Hieraan is toegevoegd dat het ingaan van het recht op dubbele kinderbijslag, indien van een signalering door het CIZ sprake is, gekoppeld is aan de startdatum van de Wlz. Hiervoor is gekozen, omdat er vanaf dat moment ook sprake is van intensieve zorg voor DKIZ.

Voor de termijn waarbinnen de SVB inzake kinderbijslag beschikt, kent de AKW een eigen regeling. Hierin is geregeld dat de beschikking wordt gegeven binnen een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag. Voor het geval van een signalering door het CIZ, wordt hieraan toegevoegd dat de redelijke termijn voor de beschikking van de SVB aanvangt na ontvangst van de signalering. Indien deze termijn niet wordt gehaald, wordt de mogelijk rechthebbende persoon aan wie de kinderbijslag wordt uitbetaald daarvan schriftelijk in kennis gesteld. Betaling van de dubbele kinderbijslag vindt, indien van toepassing, plaats binnen drie maanden na ontvangst van de signalering van het CIZ.

In de meeste gevallen zal de SVB na signalering van het CIZ overgaan tot toekenning van DKIZ. Het kan evenwel voorkomen dat de SVB concludeert dat toch geen sprake is van een recht op DKIZ. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als ouders niet voldoen aan de voorwaarden van de (enkele) kinderbijslag. In geval van van een negatief besluit van de SVB na signalering van het CIZ, stuurt de SVB hiervan een bericht aan de ouder die al kinderbijslag ontvangt. Indien er geen kinderbijslag wordt uitbetaald ten aanzien van het betreffende kind, wordt de kennisgeving gestuurd aan degene aan wie het Wlz-indicatiebesluit is gericht. Dit bericht geldt als een negatieve beslissing in de zin van artikel 6:2, aanhef en onderdeel a, Algemene wet bestuursrecht (fictief besluit). Hiertegen staan bezwaar en beroep bij de SVB open. Het bericht wordt daarom voorzien van een motivering en bezwaarclausule.

3.4 Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (Wabb)

De SVB en het CIZ maken gebruik van het burgerservicenummer van het kind bij de uitvoering van de DKIZ en het afgeven van een Wlz-indicatie. Gebruik van het burgerservicenummer is ook aan de orde bij de uitvoering van de vereenvoudigde aanvraagprocedure voor DKIZ en de pro-actieve benadering van ouders die zeer waarschijnlijk recht hebben op DKIZ. Dit is nodig om persoonsverwisseling te voorkomen.

Verstrekking en verwerking van het burgerservicenummer dient op grond van artikel 87 van de AVG in samenhang met artikel 46 van de Uitvoeringswet UAVG plaats te vinden op basis van een wettelijke grondslag. Overheidsorganen kunnen bij het verwerken van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van hun taak gebruik maken van het burgerservicenummer. Dit kan op grond van artikel 10 van de Wabb. Op basis hiervan kan de SVB het burgerservicenummer gebruiken voor de uitvoering van diens taken ten aanzien van de DKIZ op basis van de AKW. Voor het gebruik van het burgerservicenummer door het CIZ met het oog op de DKIZ voorziet dit voorstel in de wettelijke grondslag. Het gaat om artikel 9.1.3 Wlz. Artikel 12 van de Wabb schrijft voor dat gecontroleerd moet worden of het juiste burgerservicenummer verwerkt wordt. In dit geval wordt daarvoor de geboortedatum van het kind benut.

3.5 Caribisch Nederland

De AKW is ten aanzien van de DKIZ en de Wlz niet van toepassing in Caribisch Nederland. Voor verzekerden onder de AKW die zelf woonachtig zijn in Caribisch Nederland, of wier kind woonachtig is in Caribisch Nederland, kan wel een recht op gewone kinderbijslag bestaan, op grond van artikel 7b AKW in samenhang met artikel 12 van het Besluit regels export uitkeringen. Daarnaast kent Caribisch Nederland sinds 2016 een kinderbijslag, op grond van de Wet kinderbijslagvoorziening BES. Een verdubbeling van de kinderbijslag wegens een thuiswonend kind dat intensieve zorg behoeft, maakt geen onderdeel van de kinderbijslagvoorziening BES. Het kabinet wil DKIZ ook invoeren op Caribisch Nederland om ouders van kinderen met een zorgbehoefte tegemoet te komen.⁹ Hiervoor bereidt het kabinet een afzonderlijk wetsvoorstel voor, tot wijziging van de Wet kinderbijslagvoorziening BES.

4. Uitvoering

[Uitvoeringstoets CIZ]

[Uitvoeringstoets SVB]

5. Financiële gevolgen

5.1 Uitvoeringskosten

⁹ Kamerstukken 2021/2022, 2110.

Onderstaande tabel geeft de uitvoeringskosten weer:

	Incidenteel (kosten uitvoering)	Structureel
Wijziging 1: (Terugwerkende kracht)	€ 50.000 Systeemaanpassing SVB (nvt voor het CIZ)	€ 1,0 mln. bij een termijn van zes maanden.
Wijziging 2: (toekenning DKIZ zonder aanvraag van de ouder voor Wlz-doelgroep)	€ 70.000 voor CIZ € 100.000 voor SVB	€ 2,7 mln.
Totaal	€ 220.000	€ 3,7 mln.

Voor wijziging 1 zijn de geschatte incidentele kosten voor systeemaanpassingen bij de SVB € 50.000. Voor het CIZ zijn er naar verwachting geen incidentele kosten voor deze wijziging. De eerste indicatie is dat de terugwerkende kracht circa € 0,5 miljoen kost per termijn van een kwartaal terugwerkende kracht. Met de termijn van 6 maanden terugwerkende kracht komen deze kosten uit op € 1 miljoen per jaar.

Een eerste schatting van de incidentele kosten voor technische aanpassing aan de kant van het CIZ voor wijziging 2 is ongeveer € 70.000. De geschatte kosten voor de SVB voor technische aanpassing en producten binnen dienstverlening zijn onder de €100.000. Uit de uitvoeringstoetsen zullen de daadwerkelijke kosten blijken. Structureel leidt de wijziging van toekenning van DKIZ, zonder aanvraag van de ouders tot €2,7 miljoen hogere uitkeringslasten.

Samenvattend leidt het wetsvoorstel naar schatting tot € 220.000 aan incidentele kosten en € 3,7 miljoen aan structurele kosten. De financiering van de structurele kosten is gevonden in het verlagen van het de AKW+ met €450 (van €2.298 over 2022 naar € 1.848 over 2024).

Financiële dekking kosten wetsvoorstel

De inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) is een heffingskorting die wordt toegekend aan alleenstaande ouders of minstverdienende partners die arbeid en zorg over jonge kinderen combineren, en voldoen aan de overige voorwaarden van de IACK. Het doel van deze regeling is het stimuleren van deze groep (vaak vrouwen) om arbeid en zorg over jonge kinderen te combineren, waardoor de arbeidsparticipatie van deze groep wordt bevorderd. In lijn met het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst, wordt voorgesteld om de IACK vanaf 2025 af te schaffen, behalve voor ouders met (een of meer) kinderen die vóór 1 januari 2025 zijn geboren. Een belangrijke overweging voor het afschaffen van de IACK is dat het kabinet kinderopvang goedkoper maakt voor veel ouders door een vaste vergoeding van 95% van de kinderopvang kosten te bieden aan alle werkende ouders. Deze hoge vergoeding maakt het aantrekkelijker voor ouders om werk en zorg voor jonge kinderen te combineren, waardoor de arbeidsparticipatie van ouders wordt bevorderd. Daarmee valt het doel van de IACK samen met een van de doelen van de (herziening van de) kinderopvangtoeslag.

Zoals in paragraaf 1.1 toegelicht bevat de kinderbijslag een instrument als compensatie voor alleenverdieners die ervoor kiezen om minder te werken om voor hun zorgintensieve kind te zorgen. Zij worden met de AKW+ gecompenseerd voor de IACK die zij mislopen. Nu de IACK per 2025 wordt afgeschaft, komt de AKW+ op zichzelf te staan. Met voorliggend wetsvoorstel worden wijzigingen beoogd die ten goede komen aan ouders van een kind met intensieve zorgbehoefte. Om deze wijzigingen te kunnen financieren, kiest het kabinet om dekking te vinden binnen de AKW+. Doordat de AKW+ met het afschaffen van de IACK op zichzelf komt te staan, maakt dit het voor de hand liggend om de (hoogte van) de AKW+ opnieuw te bezien. Het kabinet kiest er met de DKIZ wetswijziging voor om het bedrag aan AKW+ te verlagen, om verbeteringen in het stelsel voor ouders van kinderen met een intensieve zorgbehoefte te realiseren. De totale omvang van

het budget voor deze groep blijft hetzelfde, maar het budget wordt anders verdeeld binnen de groep. Het kabinet vindt dit de meest evenwichtige mogelijkheid om de verbeteringen binnen de DKIZ te financieren. Om inwerkingtreding van de verbeteringen in het wetsvoorstel DKIZ per 2024 te realiseren, moet de AKW+ over 2024 worden aangepast.

5.2 Regeldrukkosten

Het voorliggende voorstel leidt tot een vermindering van de regeldruk voor ouders. Het voorstel heeft geen effect op de administratieve lasten van bedrijven. De wijziging betreft de automatische toekenning van DKIZ aan ouders van kinderen met een Wlz-indicatie. Dit verlaagt de administratieve lasten en heeft dus ook een verlaging van de regeldruk tot gevolg. Het invoeren van terugwerkende kracht heeft geen gevolgen voor de regeldruk. In deze passage wordt aandacht besteed aan het doenvermogen van deze ouders en is de verlaging van de regeldruk berekend.

Een belangrijk aandachtspunt bij het vormgeven beleid is het doenvermogen van de doelgroep. Het WRR heft het begrip 'doenvermogen' geïntroduceerd en doelt hiermee op non-cognitieve vermogens, zoals een doel stellen en een plan maken, in actie komen, volhouden en om kunnen gaan met verleidingen en tegenslag¹⁰. Deze vermogens zijn, naast cognitieve vermogens, van belang met oog op redzaamheid van burgers. Ondanks hun goede voornemens, handelen mensen niet altijd zoals zij willen of bedacht hadden. Dus: weten leidt niet altijd tot doen. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor ouders van kinderen met een Wlz-indicatie: zij worden nu gewezen op het bestaan van DKIZ en dat zij dit bij de SVB moeten aanvragen. Maar niet alle ouders doen dit, gelet op het niet-gebruik onder de doelgroep. Verder is van belang dat stress en emotionele gebeurtenissen drukken op het doenvermogen van mensen. Dit speelt ook bij ouders van kinderen die intensieve zorg behoeven. Daarnaast moeten deze ouders veel regelen; denk aan het komen tot een medische diagnose en de (financiële) ondersteuning die zij moeten regelen via de overheid (bijvoorbeeld een Wlz-indicatie, via de Zorgverzekeringswet (Zvw) of de Jeugdwet). Vanuit het doenvermogen bezien is het van belang om aandacht te hebben voor de cumulatieve lasten. De aanvraag van de dubbele kinderbijslag telt op bij de administratieve lasten van de eerdergenoemde regelingen. Het is van belang om dergelijke optellingen van lasten te voorkomen. Door de toekenning van DKIZ voor ouders met een Wlz-indicatie automatisch te laten verlopen, worden cumulatie van lasten voorkomen.

Om te bezien wat de gevolgen van het wetsvoorstel zijn voor de regeldruk is het nodig het huidige proces te beschrijven, om vervolgens een vergelijking te maken met de nieuwe situatie. In het huidige proces worden ouders in de Wlz-beschikking gewezen op DKIZ en dat zij dit kunnen aanvragen bij de SVB. Voor de aanvraag moeten ouders inloggen met hun DigiD op 'Mijn SVB' en een aantal gegevens invullen, zoals de gegevens van het kind. Ouders krijgen al 'enkele' kinderbijslag en zijn dus bekend bij de SVB. Er zijn daardoor een aantal gegevens al voorgevuld. Gegevens over de gezondheid van het kind hoeven niet te worden ingevuld bij de aanvraag bij de SVB. In de toekomst hoeven ouders zelf geen aanvraag meer te doen. Dit betekent een verlaging van de regeldruk. Uit onderzoek blijkt dat 25% van de ouders die DKIZ ontvangen, dit krijgen voor een kind met een Wlz-indicatie¹¹. Gemiddeld geeft het CIZ jaarlijks zo'n 20.000 keer advies aan de SVB over intensieve zorg. Een kwart hiervan heeft een Wlz-indicatie; dus circa 5.000 ouders. Dat kan digitaal of met een papieren formulier naar aanleiding van telefonisch contact met de SVB. Naar verwachting duurt dit ongeveer 30 minuten. Het voorstel verlaagt de structurele regeldrukkosten met € 37.500. Hierbij is uitgegaan van een uurtarief van €15,- en 30 minuten voor het indienen van een aanvraag bij de SVB.

6. Evaluatie

Voorafgaand aan deze wijzigingen zijn verschillende verkenningen uitgevoerd (ex ante evaluatie). Deze zijn eerder in de toelichting aan bod gekomen. Ze worden hieronder op een rij gezet:

¹⁰ Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid. (WRR, 2017, p. 10).

¹¹ Rapport uitvoering DKIZ, CentERdata (2020, p. 8).

- Verkenning of het op basis van huidige wet- en regelgeving mogelijk is dat CIZ uit eigen beweging een signaal afgeeft, zodat SVB DKIZ kan toekennen zonder aanvraag van de ouders;
- Verkenning of CIZ ouders, waar sprake is van niet-gebruik, proactief kan informeren;
- Impactanalyse van CIZ en SVB om de verwachte gevolgen van het wetsvoorstel op de uitvoering in kaart te brengen.

Conform het Coalitieakkoord 2021 – 2025 worden de effecten van de voorgestelde wetswijzigingen op de uitvoering geëvalueerd door middel van een invoeringstoets. Met deze toets wordt of de uitwerking in de praktijk is zoals beoogd. Zoals eerder toegelicht, zal het effect van de gerichte informatievoorziening door CIZ om bestaand niet gebruik te bestrijden, geëvalueerd (artikel 9.1.3 lid 13 Wlz). Tot slot wordt gemonitord of, en zo ja in hoeverre, ouders gebruik maken van de mogelijkheid van de opt-out, waardoor CIZ de gegevens niet deelt met de SVB om DKIZ toe te kennen.

7. Advies en consultatie

[PM Internetconsultatie]

[PM Advies ATR]

[PM Advies AP]

8. Inwerkingtreding

Beoogd is dat dit hele voorstel per 1 januari 2024 in werking treedt. Er is geen overgangsrecht van toepassing.

CONCEPT

II. ARTIKELSGEWIJS

ARTIKEL I WET LANGDURIGE ZORG

Enig onderdeel (artikel 9.1.3)

Dit onderdeel voegt aan artikel 9.1.3 van de Wlz zes leden toe. Het tiende lid regelt dat het CIZ persoonsgegevens aan de SVB verstrekt die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taak van de SVB tot vaststelling of een recht op DKIZ bestaat of eindigt. Dit doet het CIZ kosteloos op verzoek van de SVB naar aanleiding van een aanvraag van een ouder of ambtshalve. De mogelijkheid blijft bestaan voor ouders van kinderen met een Wlz-indicatie om zelf DKIZ aan te vragen, waarna het CIZ op verzoek van SVB persoonsgegevens verstrekt. Dit geldt bijvoorbeeld ook wanneer eerder met gebruik van de opt-out van de ambtshalve verstrekking is afgezien (twaalfde lid). Het gaat om persoonsgegevens van kinderen ten aanzien van wie een Wlz-indicatiebesluit is genomen en die de leeftijd hebben, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de AKW: van drie tot achttien jaar. Het recht op DKIZ is in de AKW beperkt tot kinderen in deze leeftijdscategorie. Daarom is de gegevensverstrekking beperkt tot de leeftijden, bedoeld in de AKW. De persoonsgegevens die op grond van het tiende lid worden verstrekt betreffen het burgerservicenummer van het betreffende kind en gegevens over gezondheid, als bedoeld in artikel 4, onderdeel 15, van de AVG. In het tiende lid wordt met verzekerde het kind bedoeld. Alleen verzekerden kunnen recht op zorg hebben op grond van de Wlz en in aanmerking komen voor een Wlz-indicatie. DKIZ kan enkel worden toegekend aan degene die verzekerd is op grond van de AKW en tot wiens huishouden het betreffende kind behoort. De verzekerde op grond van de Wlz is dus niet dezelfde persoon als de verzekerde op grond van de AKW.

Het elfde lid regelt dat voorafgaand aan de ambtshalve verstrekking, bedoeld in het tiende lid, ouders binnen een redelijke termijn kunnen aangeven dat zij niet akkoord zijn met deze verstrekking. Deze opt-out wordt geboden in het Wlz-indicatiebesluit.

Het twaalfde lid regelt dat het CIZ persoonsgegevens verwerkt om ouders ambtshalve te informeren over een mogelijk recht op DKIZ. Dit betreft de gerichte mailing aan ouders van een kind ten aanzien van wie op het moment van inwerkingtreding wel een Wlz-indicatiebesluit is genomen, maar ten aanzien van wie het CIZ geen advies heeft gegeven aan de SVB. Ten behoeve hiervan is noodzakelijk dat het CIZ intern een bestandsvergelijking maakt. Hiertoe is verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk, waaronder het burgerservicenummer van het betreffende kind en gegevens over gezondheid, als bedoeld in artikel 4, onderdeel 15, van de AVG. Het twaalfde lid biedt de wettelijke grondslag voor deze verwerking. Deze wettelijke grondslag is tijdelijk en vervalt een jaar na de datum van inwerkingtreding van dit voorstel. De ouders die zullen worden aangeschreven door het CIZ en van wiens kind de gegevens zullen worden verwerkt, zijn ouders van wie het kind een Wlz-indicatie is toegekend voordat dit wetsvoorstel in werking treedt. Na de inwerkingtreding van dit voorstel zal het CIZ bij toekenning van een Wlz-indicatie, en indien ouders geen gebruik maken van de opt-out, ambtshalve de SVB informeren.

Het dertiende lid biedt de wettelijke grondslag voor de noodzakelijke verwerking van persoonsgegevens door het CIZ ten behoeve van het vaststellen van de effectiviteit van het ambtshalve gericht informeren, bedoeld in het twaalfde lid. Hiermee kan het CIZ monitoren of de door haar verstrekte informatie heeft geleid tot meer DKIZ-aanvragen van de aangeschreven ouders. De gegevens waar het om gaat zijn het burgerservicenummer van het betreffende kind en gegevens over gezondheid, als bedoeld in artikel 4, onderdeel 15, van de AVG. Om dezelfde reden als bij het twaalfde lid, is deze wettelijke grondslag tijdelijk en vervalt deze een jaar na de datum van inwerkingtreding van dit voorstel.

Het veertiende lid biedt een delegatiegrondslag om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen met betrekking tot het tiende, twaalfde en dertiende lid. Dit betreft bijvoorbeeld nadere regels over welke categorieën persoonsgegevens worden verwerkt. De gezondheidsgegevens die voor de uitvoering van het tiende, twaalfde en dertiende lid worden verwerkt, betreffen het gegeven dat een Wlz-indicatiebesluit ten aanzien van het betreffende kind is genomen en de ingangsdatum en – indien van toepassing – de einddatum van het recht op zorg dat bij dit indicatiebesluit is vastgesteld. Tegelijk met het vervallen van het twaalfde en dertiende lid, zal de verwijzing naar deze leden in het veertiende lid vervallen.

Het vijftiende lid regelt dat verschillende wettelijke grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens tijdelijk zullen bestaan. Dit gaat om de wettelijke grondslag inzake het ambtshalve gericht informeren (het twaalfde lid) en het evalueren van de effectiviteit daarvan (het dertiende lid). Deze wettelijke grondslagen worden gedurende een jaar na inwerkingtreding gebruikt om niet-gebruik door ouders van kinderen die op het moment van inwerkingtreding al over een Wlz-indicatie beschikken, te adresseren. Na dit jaar vervallen de betreffende artikelliden.

Voor een nadere toelichting op de inhoud en achtergrond van de wijzigingen in artikel 9.1.3 Wlz wordt verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. Voor een nadere toelichting op de verwerking van persoonsgegevens in relatie tot mensenrechten en de AVG, waaronder inzake de opt-out, wordt verwezen naar paragraaf 3.1 respectievelijk 3.2.

ARTIKEL II ALGEMENE KINDERBIJSLAGWET

Onderdeel A (artikel 7a)

Onderdeel A wijzigt artikel 7a, tweede lid, van de AKW om het bedrag van de extra kinderbijslag (AKW+) te verlagen, om de wijzigingen uit dit voorstel te kunnen financieren. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar paragraaf 5.1 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting, onder "Afschaffen IACK en wijziging AKW+."

Onderdeel B (artikel 14)

Onderdeel B wijzigt artikel 14 van de AKW om mogelijk te maken dat DKIZ ambtshalve en met zes maanden terugwerkende kracht wordt toegekend.

Het eerste subonderdeel vervangt het eerste lid. Het eerste lid regelt de vaststelling van enkele vormen van kinderbijslag door de SVB. Ter verbetering van de leesbaarheid van dit artikellid is gekozen voor een vormgeving met drie onderdelen, waarbij onderdeel a ziet op de (enkele) kinderbijslag, onderdeel b op de dubbele kinderbijslag, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de AKW en onderdeel c op de extra kinderbijslag (AKW+), bedoeld in artikel 7a, tweede lid. Eveneens ter verbetering van de leesbaarheid is de termijn voor indiening van de aanvraag inzake AKW+ uit dit artikellid gehaald en verplaatst bij het tweede subonderdeel (wijziging derde lid). Met onderdelen a en c is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten aanzien van (enkele) kinderbijslag en AKW+. Onderdeel b regelt dat DKIZ niet alleen op aanvraag, maar ook ambtshalve kan worden vastgesteld. Ambtshalve vaststelling gebeurt op basis van een ambtshalve signalering door het CIZ. Deze ambtshalve signalering is in onderdeel b aangeduid als informatie, verschaft door het CIZ. Hierbij is verwezen naar het nieuwe artikel 9.1.3, tiende lid, van de Wlz dat bij artikel I, enig onderdeel, is ingevoegd. Voor een nadere toelichting op de ambtshalve vaststelling van DKIZ wordt verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

Het tweede subonderdeel vervangt het derde lid. Het nieuwe derde lid regelt de termijn voor indiening van de aanvraag inzake AKW+. Deze termijn stond in het oude eerste lid. Deze wijziging is ter verbetering van de leesbaarheid van het te wijzigen artikel 14 AKW. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. De regeling van de terugwerkende kracht uit het oude derde lid is verwerkt in het derde subonderdeel (vijfde lid).

Het derde subonderdeel voegt een vijfde artikellid toe aan artikel 14. Dit vijfde lid regelt de terugwerkende kracht bij toekenning. De terugwerkende kracht bij toekenning van (enkele) kinderbijslag is geregeld in de aanhef en onderdeel a. Het recht op (enkele) kinderbijslag kan niet eerder ingaan dan een jaar voorafgaand aan de eerste dag van het kalenderkwartaal waarin de aanvraag daartoe werd ingediend. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van de aanvang van het recht op (enkele) kinderbijslag. De terugwerkende kracht bij toekenning van DKIZ is geregeld in de aanhef en onderdeel b. Het recht op DKIZ gaat niet eerder in dan zes maanden voorafgaand aan de eerste dag van het kalenderkwartaal waarin daartoe een aanvraag is ingediend (subonderdeel 1°). Indien sprake is van ambtshalve vaststelling van DKIZ, als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, gaat het recht op DKIZ niet eerder in dan zes maanden voorafgaand aan de eerste dag van het kalenderkwartaal waarin het recht op zorg aanvang op grond van het Wlz-indicatiebesluit (onderdeel 2°). Het recht kan later ingaan als sprake is van een heraanvraag waarvan de DKIZ nog niet is verlopen: in dat geval wordt terugwerkende kracht maximaal toegepast tot de eerste dag waarop het eerdere toegekende recht is verlopen. Gelet op de bestaande kwartaalsystematiek van de kinderbijslag betekent dit dat de totale terugwerkende

kracht voor DKIZ tot bijna negen maanden kan bedragen. Dit is het geval indien de aanvraag is ingediend dan wel het recht op zorg is aangevangen op de laatste dag van een kalenderkwartaal. Voor een nadere toelichting op de toekenning van DKIZ met terugwerkende kracht wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

Onderdeel C (artikel 18)

Onderdeel C wijzigt artikel 18 van de AKW om de regeling van de betalingstermijn aan te passen met het oog op de introductie van ambtshalve vaststelling van de DKIZ. Daarnaast worden verschillende wijzigingen doorgevoerd ter verbetering van de leesbaarheid van het artikel.

Subonderdeel 1 vervangt het eerste lid. Het eerste lid regelt de betaaltermijn van enkele vormen van kinderbijslag door de SVB. Ter verbetering van de leesbaarheid van dit artikellid is gekozen voor een vormgeving met drie onderdelen, waarbij onderdeel a ziet op de (enkele) kinderbijslag, onderdeel b op de dubbele kinderbijslag, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de AKW en onderdeel c op de extra kinderbijslag (AKW+), bedoeld in artikel 7a, tweede lid. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van de betaling van kinderbijslag, AKW+ en DKIZ die op aanvraag is vastgesteld. Onderdeel b regelt de betalingstermijn van DKIZ. Indien sprake is van een aanvraag, vindt betaling nog steeds zo spoedig mogelijk plaats, doch uiterlijk drie maanden na indiening van de aanvraag. Indien sprake is van ambtshalve vaststelling van DKIZ, vindt betaling zo spoedig mogelijk plaats, docht uiterlijk drie maanden na ontvangst door de SVB van de ambtshalve signalering van het CIZ. Deze is aangeduid als de informatie, bedoeld in artikel 14, eerste lid, onderdeel b. Voor een nadere toelichting op de betaaltermijn inzake de DKIZ na ambtshalve signalering wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

Subonderdeel 2 vervangt het zesde lid. Deze wijziging dient enkel ter verbetering van de leesbaarheid van dit artikellid. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het artikellid is onderverdeeld in een aanhef en twee onderdelen. De aanhef, eerste zin, gaat over de situatie waarin de persoon aan wie op grond van het vierde of vijfde lid kinderbijslag zou moeten worden betaald geen aanvraag daartoe heeft ingediend. In die gevallen wordt de kinderbijslag betaald aan de persoon die daartoe wel een aanvraag heeft ingediend. De aanhef, tweede zin, gaat over de situatie waarin de persoon aan wie op grond van het vierde of vijfde lid kinderbijslag zou moeten worden betaald alsnog een aanvraag daartoe heeft ingediend. Betaling van kinderbijslag geschiedt dan aan die persoon. Indien de aanvraag is ingediend in de eerste twee maanden van het kalenderkwartaal vangt de betaling aan die aanvrager aan na afloop van dat kalenderkwartaal (onderdeel a). Is de aanvraag in de derde maand van het kalenderkwartaal ingediend, dan vangt de betaling aan die aanvrager aan na afloop van het kalenderkwartaal volgend op het kalenderkwartaal waarin de aanvraag alsnog is ingediend (onderdeel b).

Onderdeel D (artikel 29c)

Onderdeel D wijzigt artikel 29c van de AKW om de regeling van de beschikkingstermijn aan te passen met het oog op de introductie van ambtshalve vaststelling van de DKIZ.

Subonderdeel 1 wijzigt het eerste lid en tweede lid. Indien sprake is van ambtshalve vaststelling van DKIZ, vangt de redelijke termijn voor beschikking aan na ontvangst door de SVB van de ambtshalve signalering van het CIZ (eerste lid). Deze is aangeduid als de informatie, bedoeld in artikel 14, eerste lid, onderdeel b. In die gevallen is de redelijke termijn in ieder geval verstreken wanneer binnen acht weken na ontvangst van die informatie geen beschikking is gegeven, noch een kennisgeving als bedoeld in het derde lid is gedaan (tweede lid).

Subonderdeel 2 wijzigt het derde lid. Daarin is geregeld dat de redelijke termijn voor beschikking kan worden verlengd, indien een beschikking niet binnen die termijn kan worden gegeven. Van deze verlenging wordt de aanvrager in kennis gesteld. Subonderdeel 2 wijzigt het derde lid voor gevallen waarin sprake is van een ambtshalve vaststelling van DKIZ. In deze gevallen wordt de kennisgeving gestuurd aan degene aan wie de (enkele) kinderbijslag ten aanzien van het betreffende kind wordt uitbetaald.

Subonderdeel 3 voegt een vierde artikellid toe aan artikel 29c. Deze toevoeging ziet op de uitzonderlijke situatie waarin de SVB wel een ambtshalve signalering van het CIZ ontvangt, maar vervolgens niet overgaat tot vaststelling van een recht op DKIZ. Op grond van het vierde lid stuurt

de SVB in die gevallen een bericht over de beslissing tot niet-vaststelling van het recht op DKIZ. Dit geschiedt binnen een redelijke termijn nadat de SVB de beslissing tot niet-vaststelling heeft genomen. Indien ten aanzien van het betreffende kind (enkele) kinderbijslag wordt uitbetaald, wordt de kennisgeving gestuurd aan de ouder aan wie dit wordt uitbetaald (onderdeel a). Indien geen kinderbijslag wordt uitbetaald ten aanzien van het betreffende kind, wordt de kennisgeving gestuurd aan degene aan wie het Wlz-indicatiebesluit is gericht (onderdeel b). Deze kennisgeving geldt als een negatieve beslissing in de zin van artikel 6:2, aanhef en onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht (fictief besluit). Tegen dit fictieve besluit staat bezwaar open bij de SVB.

Voor een nadere toelichting op de regeling omtrent de beschikkingstermijn inzake de DKIZ na ambtshalve signalering wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

ARTIKEL III INWERKINGTREDING

Het wetsvoorstel, eenmaal wet, treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Het voornemen is de artikelen in werking te laten treden met ingang van 1 januari 2024.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

C.E.G. van Gennip

CONCEPT